

**การออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู ตำบลบางมะฝ่อ
อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์
นัฐธีรอนันท์ รอดชื่น^{1*}**

**Designing the basketry bamboo products from local wisdom.
Community Enterprise basketry local handicrafts of Baan Dongchaplu,
Bangmafor subdistrict, Krok Phra District, Nakhon Sawan Province.
Nattheeranon Rodchuen^{1*}**

¹ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Faculty of Agricultural and Industrial Technology Nakhon Sawan Rajabhat University

*Corresponding author E-mail address: marnad@hotmail.com.th

บทคัดย่อ

การออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู ตำบลบางมะฝ่อ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู ตำบลบางมะฝ่อ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ 2) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่โดยใช้ภูมิปัญญาทางหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ 3) เพื่อประเมินผลผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ต้นแบบตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ มผช.เลขที่ 40/2546 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบรายงานผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์ จักสานไม้ไผ่ มผช. เลขที่ 40/2546 ผลการศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ในครัวเรือน เช่น ตะกร้า ตะแกรง กระด้ง พัด เสื่อลำแพน กระจาด กระบุง เป็นต้น ส่วนลายที่ใช้ในงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ได้แก่ ลายขัด ลายเกลว ลายทแยง ลายพิกุล ผู้วิจัยได้ศึกษาและออกแบบโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาทาง จักสานมาทำต้นแบบเพื่อการผลิตงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ จำนวน 15 แบบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนประเมิน ผลการประเมินต้นแบบพบว่า ต้นแบบมีความเหมาะสมมาก จำนวน 5 แบบ เหมาะสมปานกลาง จำนวน 10 แบบ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 โดยต้นแบบที่ 12 ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.30 นำต้นแบบที่คัดเลือกให้คณะกรรมการ 5 คน ตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มผช. เลขที่ 40/2546 ผลการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยด้านลักษณะทั่วไป เส้นตอก ลวดลาย การประกอบด้วยวัสดุอื่นและการเคลือบเงา เท่ากับ 3.72, 3.68, 3.80, 3.80 และ 3.60 ตามลำดับและมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 ผลการประเมินเฉลี่ยทุกด้าน อยู่ในระดับ ดีมาก

คำสำคัญ : การออกแบบ ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชน

ABSTRACT

Basketry bamboo products designed using local wisdom of Community Enterprise Folk Crafts Handmade from Baan Dong Cha Plu, Bang Ma Flor Subdistrict, Krok Phra District, Nakhon Sawan Province. The researcher conducted in order to comply with the objectives of the research.1) to study the bamboo products from Community Enterprise Folk Crafts Handmade Ban Dong Cha Plu Bang Ma Flor Subdistrict Krok Phra District, Nakhon Sawan Province. 2) to design the Folk Crafts Handmade of wisdoms Bamboo crafts.

3) to evaluate products based on the prototype Bamboo community standard products through channel partners No. 40/2546. The instrument of this research were the questionnaire, interview, assessment model by experts, and report of bamboo products, product inspection, community standard products through channel partners No. 40/2546. The study found that basketry bamboo products from folk handicrafts Community Enterprise of Baan Dong Cha PLU mainly household products such as threshing basket, grate, blows, mat, a market basket, square-basket. The lines used in basketry bamboo products such as Khut line, Chaleaw line, Tha-yeang line, Pikul line. The researchers bring the local wisdom for application to made basketry works. There are fifteen styles, by assessment from three experts. The results found that the prototype has 5 styles of very suitable, 10 style of moderately suitable. Total average as against 3.53, the standard deviation was 0.51, and the design of no.12 has averages maximum rated was 4.30. Bring the prototype to check by committee the of 5, to check Community Product Standard, No. 40/2546. Inspection results, has an average of generalization, strips line, tracery, consists of other materials, and varnishing, as 3.72, 3.68, 3.80 and 3.60. The total average was 3.72. The standard deviation was 0.49. Results of average assessment all aspects are very good level.

Keywords: Design, Bamboo products, local wisdom, Community Enterprise

บทนำ

ศิลปะพื้นบ้านเป็นศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เลื้อยจนโต ความเรียบง่าย ความงามอย่างธรรมดา ทำให้มนุษย์เห็นความสำคัญของงานศิลปะพื้นบ้านน้อยเหมือนกับศิลปะสาขาอื่น เนื่องจากการที่พบเห็นอยู่เป็นประจำ ทั้งที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีความสามารถสูงเข้าใจในสุนทรียภาพเป็นอย่างดี มีทักษะความชำนาญและประสบการณ์มาก จึงสามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างเป็นระบบ ศิลปะพื้นบ้านจะมีเอกลักษณ์และลักษณะเด่นเฉพาะตัวที่เป็นแบบอย่างของตนเอง กล่าวได้ว่า ศิลปะพื้นบ้านบอกประวัติศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนในภูมิภาคต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ศิลปกรรมพื้นบ้านนี้ จึงเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตชาวบ้านในแต่ละยุคแต่ละสมัย (วัณณะ จุฑะวิภาต, 2552:27-28)

เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันและได้พัฒนาทั้งวัตถุดิบการสร้างรูปทรง ลวดลาย ให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย อุปกรณ์เครื่องมือในการผลิตมีการพัฒนามาโดยตลอดเครื่องจักสานจึงมีอยู่ในทุกภาคของประเทศในปัจจุบัน (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2539:6) ผลิตภัณฑ์จักสานที่ทำกันอยู่เป็นจำนวนมากตามชุมชนท้องถิ่น คือ ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่เพราะไม้ไผ่เป็นวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ในอดีตจะทำสำหรับใช้สอยในครัวเรือนเป็นเครื่องมือในการจับสัตว์ ปัจจุบันทำเป็นอาชีพเสริมบางกลุ่มทำเป็นอาชีพหลัก และมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตโดยจัดตั้งเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน

จังหวัดนครสวรรค์เป็นสังคมเกษตรกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ส่วนใหญ่ทำจากวัสดุพื้นฐานที่หาขึ้นอย่างง่าย ไม่ซับซ้อน สอดคล้องกับไพฑูรย์ ทองทรัพย์ (2554:234) ได้เคยกล่าวไว้ว่า ผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นที่พบจะใช้วัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติในการผลิต เช่น ไม้ไผ่ หวาย ดินธรรมชาติ กะลา ตันกก หล้าแฝก ปัจจุบันผู้ผลิตได้นำวัสดุในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น เครื่องจักสาน ผ้าทอมือ เฟอร์นิเจอร์ไม้ โต๊ะเก้าอี้ ไม้กวาด ตะกร้า แจกัน โคมไฟ กระเป่า เสื้อ สอดคล้องกับบุศราค่า เริงโกสุม (2544:219) ได้เคยกล่าวไว้ว่า การจักสานเป็นลักษณะงานที่มีความสัมพันธ์กับมนุษย์และป็นงานหัตถกรรมที่เก่าแก่ทำเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับการดำรงชีวิต มีการพัฒนารูปแบบให้สวยงามขึ้นอยู่กับการคิดผู้ผลิต เพราะในอดีตผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่จะทำสำหรับไว้ใช้ในครัวเรือนและจับสัตว์ไม่ได้ทำไว้เพื่อจำหน่าย ปัจจุบันรัฐบาลได้มีการส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญามาสร้างมูลค่าเพิ่ม จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้แต่ละชุมชนคิดที่จะทำผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันสอดคล้องกับ สนไชย ฤทธิโชติ (2551:6-7) ได้เคยกล่าวไว้ว่า สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ย่อมมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านรูปแบบและวิธีสร้าง เนื่องจากมนุษย์มีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา มีวิวัฒนาการทางด้านการผลิต เป็นผลมาจากการเรียนรู้ ทักษะและความชำนาญ ทำให้สร้างสรรค์ดัดแปลง แต่ง เติม เพิ่มและลดรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งทางด้านการใช้สอยและความงาม

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้านดงชะพลู เลขที่ 4/3 หมู่ 6 ตำบลบางมะฝ่อ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งได้ลงทะเบียนเป็นผู้ผลิตและผู้ประกอบการ OTOP ในปี 2552 รหัสประจำตัวผู้ประกอบการเลขที่ 60020053 เป็นกรณีศึกษา ดังที่ บุศราคำ เริงโกสม (2544:219) ได้เคยกล่าวไว้ว่า การจักสานไม้ไผ่นครสวรรค์ มีผู้ทำกันมาก อยู่ 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองกับอำเภอโกรกพระ โดยทำเป็นอาชีพหลัก สาเหตุเพราะมีไม้ไผ่จำนวนมาก โดยเฉพาะตำบลกลางแดด อำเภอเมืองและตำบลบางมะฝ่อ อำเภอโกรกพระ ได้ดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่มาอย่างต่อเนื่องและสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกของกลุ่มมาโดยตลอด ซึ่งภายในชุมชนมีทรัพยากรป่าไผ่สีสุกมาก เป็นแหล่งวัตถุดิบในการผลิต สอดคล้องกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2537:67) ได้เคยกล่าวไว้ว่า ไม้ไผ่ที่นิยมใช้ทำเครื่องจักสานมากที่สุด คือ ไม้สีสุก (*Bambusa blumeana*) เป็นไม้ไผ่ขึ้นอยู่ตามพื้นราบ เป็นไม้บ้านมีทั่วทุกภาคของประเทศไทย เป็นไม้ชอบแสงสว่างชอบขึ้นริมน้ำ ชาวบ้านในชนบทนิยมปลูกตามบ้านเรือนและริมฝั่งน้ำลำคลอง คนไทยในชนบทใช้ไม้ไผ่สร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย ใช้ทำหัตถกรรมเครื่องจักสานเพื่อสนองประโยชน์ใช้สอย ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากอดีตมาก มีการรวมกลุ่มเพื่อทำเป็นอาชีพเสริมและทำเป็นผลิตภัณฑ์ของใช้ภายในครัวเรือนเป็นหลัก สอดคล้องกับ รัช พะยิม (2554:136) ได้เคยกล่าวไว้ว่า การใช้ประโยชน์จากไม้ไผ่สีสุกในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่สร้างขึ้นโดยช่างหรือประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ เครื่องจักสาน โดยวิธีการนำลำต้นไม้ไผ่สีสุกมาจักตอก เพื่อทำผลิตภัณฑ์ เช่น กระบุง กระดัง ตะกร้า และผลิตภัณฑ์จักสานอื่นๆ โดยส่วนใหญ่จะนำไม้ไผ่สีสุกมาทำผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันเป็นประเภทของใช้ทั่วไป ของฝากที่ระลึก ทำไว้จำหน่ายในชุมชนและกลุ่มผู้บริโภคที่เคยสั่งซื้อเป็นประจำ ผ่านพ่อค้าคนกลางและออกร้านจำหน่ายตามสถานที่ต่างๆ ภายนอกชุมชน ลักษณะรูปแบบงานจักสานไม้ไผ่ยังคงรูปแบบเดิมเป็นส่วนใหญ่ทำเพื่อประโยชน์ใช้สอย วัสดุที่นิยมใช้สาน คือ ไม้ไผ่สีสุก หวาย ใบลาน เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นับวันจะสูญหายไปจากชุมชน จึงมีความสนใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นทางเลือกและเป็นต้นแบบให้กับกลุ่มในการพัฒนาต่อยอดเชิงพาณิชย์ต่อไป เพื่อเป็นการรักษาภูมิปัญญาให้คงอยู่ สามารถเป็นอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชนได้มีงานทำอยู่ในท้องถิ่น มีรายได้เสริมนอกจากการทำอาชีพเกษตรกรรม โดยจะศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ให้มีประโยชน์ใช้สอย เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภคในสังคม ปัจจุบัน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค เพื่อให้สามารถแข่งขันตามสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ผลิตงานจักสานไม้ไผ่ได้สืบทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู ตำบลบางมะฝ่อ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่โดยใช้ภูมิปัญญางานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่
3. เพื่อประเมินผลผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ต้นแบบตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ มผช. เลขที่ 40/2546

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์
2. ได้ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ต้นแบบให้กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 15 แบบ
3. ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ มผช. 40/2546 เลขที่รับรอง 281-9/40 (นว)

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ผลิตงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานพื้นบ้านบ้านดงชะพลู ตำบลบางมะฝ่อ อำเภोगโกรพระ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 24 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกของจังหวัดนครสวรรค์ โดยอยู่ในกลุ่ม B คือ กลุ่มอนุรักษ์สร้างคุณค่าและพัฒนาสู่การแข่งขัน เป็นกลุ่มที่หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนส่งเสริมอนุรักษ์ และภายในชุมชนมีวัตถุดิบในการผลิต คือ ไม้ไผ่สีสุก จำนวนมาก

กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ผลิตงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ที่ทำอยู่เป็นประจำ จำนวน 10 คน ที่เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานพื้นบ้านบ้านดงชะพลู ตำบลบางมะฝ่อ อำเภोगโกรพระ จังหวัดนครสวรรค์

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ต้นแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยเลือกต้นแบบที่ได้ผลการประเมินเฉลี่ยสูงสุดไปตรวจสอบตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ตัวแปรตาม คือ ผลการรับรองโดยใช้เกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มผช. 40/2546 โดยมีคณะกรรมการจากหน่วยตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 5 คน ผลการประเมิน ($\bar{X}$) ตั้งแต่ 3.00 หมายถึง ผ่านการรับรองมาตรฐานชุมชน ต่ำกว่า 3.00 หมายถึง ไม่ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา

ข้อมูลผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจักสานไม้ไผ่ มผช. เลขที่ 40/2546

ขอบเขตการศึกษาด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู หมู่ที่ 6 ตำบลบางมะฝ่อ อำเภोगโกรพระ จังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากกลุ่มผลิตภัณฑ์ จักสานไม้ไผ่กลุ่มนี้ จัดอยู่ในกลุ่ม B เป็นผลิตภัณฑ์ที่กำลังพัฒนาสู่การแข่งขัน เป็นกลุ่มที่จังหวัดนครสวรรค์และหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน ส่งเสริมอนุรักษ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนมีวัตถุดิบในการผลิตคือไม้ไผ่สีสุก จำนวนมาก ชุมชนนี้มีประวัติความเป็นมาเรื่องงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่มาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การออกแบบ หมายถึง การใช้ความคิดในการร่างแบบ โดยใช้ภูมิปัญญางานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู ให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอยและมีความสวยงาม

ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ หมายถึง ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ กลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู อำเภोगโกรพระ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้ผลิตขึ้นไว้ใช้สอยหรือผลิตเพื่อจำหน่าย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ เกี่ยวกับงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมา โดยใช้วัสดุที่มีในชุมชนนำมาพัฒนาให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

มผช. 40/2546 หมายถึง มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจักสานไม้ไผ่ ประเภทของใช้ทั่วไป ประเภทของตกแต่งและประเภทเครื่องประดับ โดยมีเกณฑ์การประเมินเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ ทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในคุณภาพ

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การรวมกลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ บ้านดงชะพลู ในการประกอบกิจการร่วมกันโดยใช้ภูมิปัญญางานจักสานไม้ไผ่มาทำผลิตภัณฑ์เป็นอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง ชุมชนและระหว่างชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์สภาพปัญหา การสนทนากลุ่มย่อย มีรายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

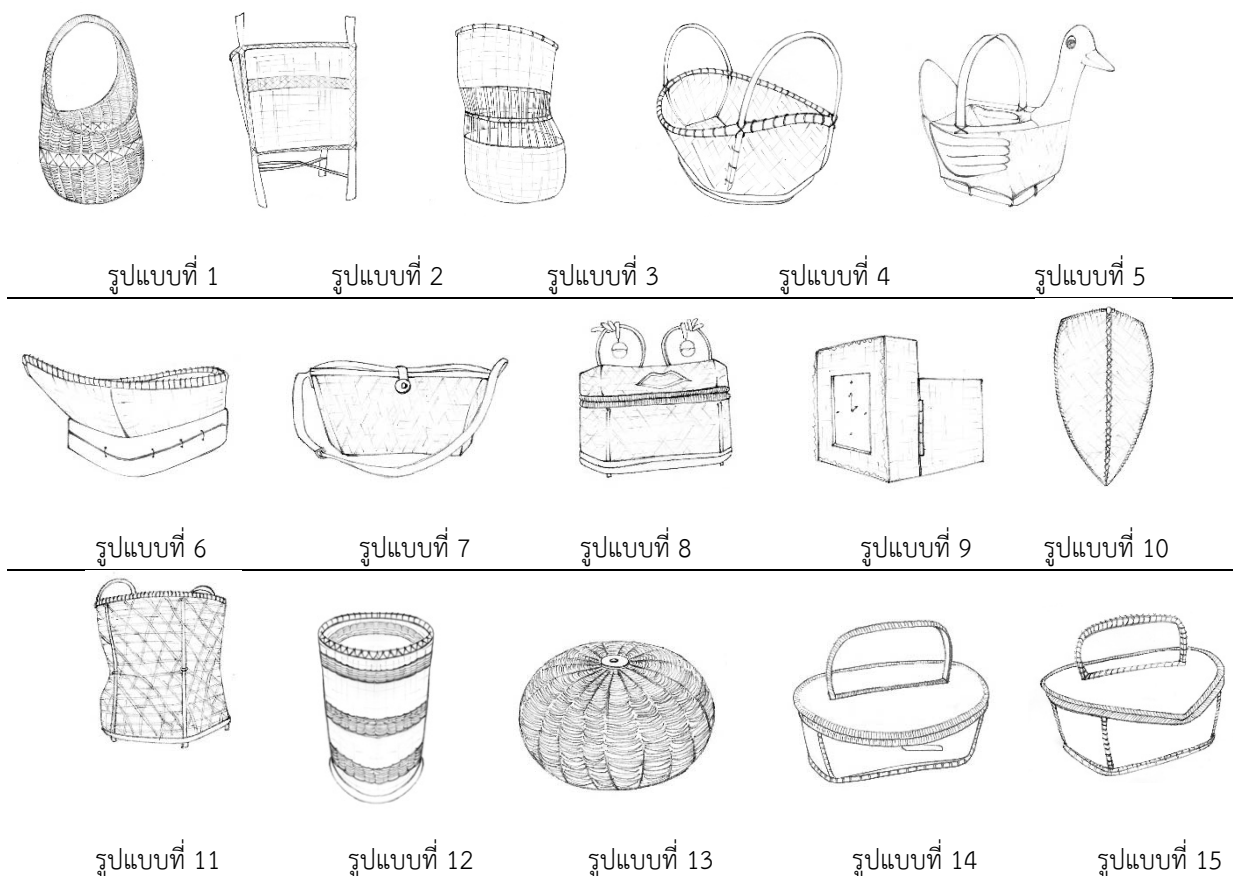
1. แบบสอบถามผู้ผลิตงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์
2. แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ผลิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู
3. แบบประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน
4. แบบรายงานผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ มผช.เลขที่ 40/2546 โดยใช้ตัวอย่างต้นแบบที่เป็นรูปแบบเดียวกันขนาดใกล้เคียงกันจำนวน 5 ชิ้น โดยมีคณะกรรมการในการประเมิน 5 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการ ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่
2. ศึกษาบริบทชุมชนและข้อมูลทั่วไปกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู
3. ศึกษาผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู
4. ศึกษาแนวคิดและการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่
5. การออกแบบร่างผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ จำนวน 15 แบบ
6. ทำต้นแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ 15 ชิ้น
7. ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินต้นแบบ
8. นำต้นแบบมาประเมินผลการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ มผช.เลขที่ 40/2546 โดยกรรมการหน่วยตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
9. สรุปผลการดำเนินงานวิจัย จัดทำรายงานวิจัย
10. ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนและผู้สนใจ
11. สรุปรายงานวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในด้านการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู ที่ตั้งกลุ่ม เลขที่ 4/3 หมู่ที่ 6 ตำบลบางมะฝ่อ อำเภอโกรกกระ จังหวัดนครสวรรค์ ได้ทำการผลิตงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่มาเป็นเวลานานแล้ว โดยในพื้นที่มีวัตถุดิบไม้ไผ่สีสุก เป็นจำนวนมาก ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ เช่น ตะกร้า ตะแกรง กระดัง พัด เสื่อลำแพน กระจาด กระบุง เป็นต้น ซึ่งเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจากบรรพบุรุษ สำหรับไว้ใช้ในครัวเรือนและประชากรในหมู่บ้านปัจจุบันมีสมาชิก 24 คน มีการประชุมกลุ่มปีละ 2 ครั้ง รายได้เฉลี่ยที่มีต่องานจักสานไม้ไผ่ เฉลี่ยเดือนละ 2,000 บาทต่อคน โดยผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้ดีคือ กระดัง ส่วนลวดลายที่ทางกลุ่มถนัด คือ ลายขัด ลายขัดตะ ลายสอง ลายสาม ลายพิกุล ลายเฉลว ลายเฉลวก เป็นต้น โดยได้มีการพัฒนารูปแบบลวดลาย รูปทรง ให้มีความแปลกใหม่ สวยงามและมีประโยชน์ใช้สอย โดยนำลวดลายที่กลุ่มมีความถนัดและจักสานมา ประกอบในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ ให้มีความน่าสนใจมากขึ้น โดยคำนึงถึงกระบวนการผลิต วัสดุที่ใช้ และเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจักสานไม้ไผ่ 40/2546 โดยได้ทำการร่างแบบและจัดทำต้นแบบไว้ทั้งหมด 15 ชิ้น

ภาพ 1 แบบร่างผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ จำนวน 15 แบบ

ต้นแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ จำนวน 15 ชิ้น นำต้นแบบให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ทำการประเมิน เพื่อคัดเลือกต้นแบบ จำนวน 1 ชิ้นพร้อมปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ นำผลการประเมินมาสรุปค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่า S.D. และแปลผลการประเมินโดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.51 ขึ้นไป	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

ต้นแบบที่ 1

ต้นแบบที่ 2

ต้นแบบที่ 3

ต้นแบบที่ 4

ต้นแบบที่ 5

ต้นแบบที่ 6

ต้นแบบที่ 7

ต้นแบบที่ 8

ต้นแบบที่ 9

ต้นแบบที่ 10

ต้นแบบที่ 11

ต้นแบบที่ 12

ต้นแบบที่ 13

ต้นแบบที่ 14

ต้นแบบที่ 15

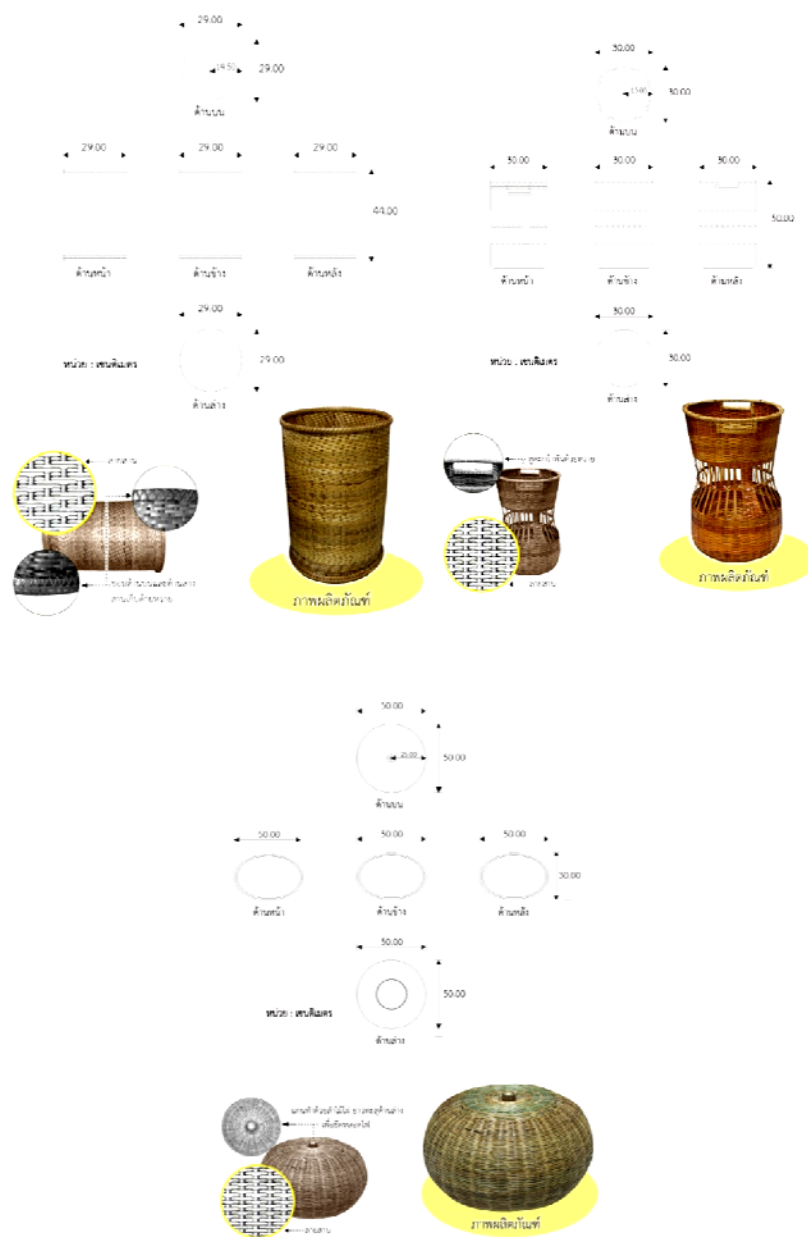
ภาพ 2 ต้นแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู

ตาราง 1 แสดงการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่วิถีสหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน บ้านดงชะพลู

ต้นแบบที่	ชื่อต้นแบบผลิตภัณฑ์	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
1.	ตะกร้าหยดน้ำ	3.27	0.27	เหมาะสมปานกลาง
2.	ตะกร้า Horse	3.27	0.35	เหมาะสมปานกลาง
3.	ตะกร้า Body shape	4.27	0.75	เหมาะสมมาก
4.	ตะกร้าเรือ	3.60	0.58	เหมาะสมมาก
5.	ตะกร้าเปิด	3.50	0.39	เหมาะสมปานกลาง
6.	เรือผลไม้	3.40	0.35	เหมาะสมปานกลาง
7.	กระเป๋ Small	3.63	0.35	เหมาะสมมาก
8.	กระเป๋ Frog	3.23	0.64	เหมาะสมปานกลาง
9.	นาฬิกา 2 in 1	3.20	0.40	เหมาะสมปานกลาง
10.	โคมไฟหน้ากาก	3.30	0.52	เหมาะสมปานกลาง
11.	ตะกร้าอิสระ	3.10	0.72	เหมาะสมปานกลาง
12.	ตะกร้า modern	4.30	0.39	เหมาะสมมาก
13.	โคมไฟลูกจันทร์	4.13	0.82	เหมาะสมมาก
14.	ตะกร้าใจ	3.50	0.60	เหมาะสมปานกลาง
15.	ตะกร้าพิรุณ	3.33	0.52	เหมาะสมปานกลาง
รวม		3.53	0.51	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 1 เป็นการประเมินต้นแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยรูปแบบที่ 12 เท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก รองลงมา คือ รูปแบบที่ 3 และรูปแบบที่ 13 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และ 4.13 ตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยนำต้นแบบที่ 12 (มีคะแนนการประเมินสูงสุด) ไปผลิตจำนวน 5 ชิ้นเพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มผช. เลขที่ 40/2546

การเขียนแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่

ภาพ 3 แสดงรายละเอียดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ที่ได้ผลการประเมินสูง จำนวน 3 แบบ

ทำต้นแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คือ ตะกร้าแบบที่ 12 จำนวน 5 ชิ้น เพื่อให้กรรมการตรวจสอบตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มพช.เลขที่ 40/2546 โดยเกณฑ์การประเมินมี 4 ระดับ ดังนี้

3.26 ขึ้นไป	หมายถึง	ดีมาก
2.51 – 3.25	หมายถึง	ดี
1.76 – 2.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.00 – 1.75	หมายถึง	น้อย

ตาราง 2 แสดงการประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มผช. เลขที่ 40/2546

ลำดับที่	รายการตรวจสอบ	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
1. ลักษณะทั่วไป				
	มีความประณีต สวยงาม ปราศจากเส้นขน เส้น ผุ่นผงและรา ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดตลอดชิ้นงาน	3.68	0.51	ดีมาก
	ต้องมีรูปร่างสวยงาม รูปทรงมาตรฐาน แข็งแรง มั่นคง ไม่บิดเบี้ยวหรือเอนเอียง	3.68	0.51	ดีมาก
	ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่เป็นแบบและขนาดเดียวกัน ต้องมีรูปร่าง เหมือนกันและมีขนาดใกล้เคียงกัน	3.80	0.45	ดีมาก
2. เส้นตอก				
	ต้องไม่ห่อตัว บิดตัวหรือหดตัวเป็นร่อง ไม่ผุ เปราะหรือแตกหักง่าย ปราศจากราและร่องรอยการเจาะกีดกันของแมลง	3.68	0.51	ดีมาก
3. ลวดลาย				
	ต้องมีความประณีต สวยงาม สม่ำเสมอ ครบถ้วนและถูกต้องตามแบบ ของผลิตภัณฑ์	3.80	0.45	ดีมาก
4. สี (ถ้ามี)		-	-	
5. การประกอบด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี)				
	ต้องมีความประณีต ติดแน่น คงทน กลมกลืนและเหมาะสมกับชิ้นงาน	3.80	0.45	ดีมาก
6. การเคลือบเงา (ถ้ามี)				
	ต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นตุ่มเป็นคราบ กรอบแตก หรือหลุดลอกและต้องไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ	3.60	0.55	ดีมาก
7. การใช้งาน				
	ต้องสามารถใช้งานได้ตรงตามประเภทของผลิตภัณฑ์	-	-	ผ่าน
8. การบรรจุ (ถ้ามี)				
	สะอาด เรียบร้อย แข็งแรงพอที่จะป้องกันความเสียหาย ที่เกิดขึ้นกับ ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ได้	-	-	-
รวม		3.72	0.49	ดีมาก

ผลการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ จำนวน 5 ชิ้น

ผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่จากกรรมการ 5 คน สรุปว่าลักษณะทั่วไปผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ มีความประณีต สวยงาม ปราศจากเส้นขน เส้นผุ่นผงและราปรากฏให้เห็นเด่นชัดตลอดชิ้นงาน รูปร่างสวยงาม รูปทรงสมมาตรกัน แข็งแรงมั่นคง ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่เป็นที่แบบและขนาดเดียวกันต้องมีรูปร่างเหมือนกัน มีขนาดใกล้เคียงกัน มีค่าเฉลี่ยรวม 3.72 เส้นตอก ไม่ห่อตัวบิดตัว หรือหดตัวเป็นร่อง ไม่ผุ เปราะหรือแตกหักง่าย ปราศจากรา และร่องรอยการเจาะกีดกันของแมลง มีค่าเฉลี่ย 3.68 ลวดลาย มีความประณีต สวยงามสม่ำเสมอครบถ้วนถูกต้องตามแบบ ของผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 3.80 การประกอบด้วยวัสดุอื่น ต้องมีความประณีต ติดแน่น คงทน กลมกลืน และเหมาะสมกับชิ้นงาน มีค่าเฉลี่ย 3.80 การเคลือบเงา ต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นตุ่มเป็นคราบ กรอบแตก หรือหลุดลอก และต้องไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 3.60 การใช้งาน ต้องสามารถใช้งานได้ตรงตามประเภทของผลิตภัณฑ์ ผลการตรวจ ผ่าน ซึ่งจากตารางผลการตรวจจากกรรมการพอสรุปผลได้ว่า ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานพื้นบ้านดัง

ชะพลู ผ่านเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มผช. 40/2546 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 ระดับการประเมิน อยู่ในระดับ ดีมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในเรื่องรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่และคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจักสานไม้ไผ่ เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถที่จะพัฒนางานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ของตนเองได้ ตามความรู้และประสบการณ์ด้วยตัวของผู้ผลิตเอง สอดคล้องกับวัณณะ จุฑะวิภาต (2552:27-28) ได้เคยกล่าวไว้ว่า ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีความสามารถสูง มีความเข้าใจในสุนทรียภาพเป็นอย่างดี โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำการออกแบบและผลิตเป็นต้นแบบในครั้งนี้ จำนวน 15 แบบ ซึ่งมีรูปแบบ รูปทรงและประโยชน์ใช้สอยที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย สอดคล้องกับ สมปอง เพ็งจันทร์. (2546:ค่านา) ได้เคยกล่าวไว้ว่า ผลงานที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาอย่างเรียบง่าย แต่งดงามด้วยรูปทรงและลวดลาย โดยวัสดุไม้ไผ่สีสุก ในการผลิตมีอยู่เป็นจำนวนมากในชุมชน สอดคล้องกับรัช พะยิม (2556 : 41) ได้เคยกล่าวไว้ว่า วัสดุพื้นถิ่นที่สามารถหาได้ง่ายมีปริมาณมากพอต่อการใช้ประโยชน์ คือ ไม้ไผ่สีสุก โดยผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้สอย ในครัวเรือนสอดคล้องกับอนุชิต กลุมลา (2552:บทคัดย่อ) ได้เคยกล่าวไว้ว่า งานจักสานไม้ไผ่เกิดจากการดัดแปลงวัสดุจากภูมิปัญญา โดยเฉพาะชุมชนที่มีไม้สีสุกขึ้นในชุมชน งานจักสานจึงเป็นอาชีพเสริมผลิตขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน องค์ความรู้ที่สืบทอดต่อกันมา กลุ่มผู้ผลิตได้รับความรู้จากการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ในการให้ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น พัฒนาชุมชนจังหวัด กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา ในเรื่องวัสดุ รูปแบบ รูปทรงและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่อยู่เสมอตั้งแต่รูปแบบผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิม ยุคปัจจุบันและรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับเรวัต สุขสีกาญจน์ (2555:137) ได้เคยกล่าวไว้ว่า แนวทางในการออกแบบแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ยุค คือ ยุคการประดิษฐ์คิดค้น เป็นช่วงของการค้นหารูปทรง รูปแบบที่ตรงไปตรงมาเป็นไปตามประโยชน์ใช้สอย ยุคการออกแบบสมัยใหม่ เป็นยุคของรูปทรงที่เรียบง่าย ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง ยุคการออกแบบอย่างยั่งยืน เป็นยุคที่การออกแบบ ต้องไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ส่วนคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ต้องให้ความรู้กับกลุ่มผู้ผลิตให้เข้าใจเกณฑ์ในการประเมินร่วมกันกับสมาชิกและช่วยกันตรวจสอบก่อนนำสินค้าออกจำหน่ายให้กับผู้บริโภค เพราะผู้ผลิต แต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ประสบการณ์ความชำนาญที่ไม่เหมือนกันและส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งต้องมีการอบรม พัฒนากลุ่มผู้ผลิตให้มีความรู้เรื่องมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและสามารถสร้างสรรค์ผลงานให้มีรูปแบบที่หลากหลายเป็นที่ต้องการของกลุ่มผู้บริโภค สอดคล้องกับอนุชิต กลุมลา (2552 : บทคัดย่อ) ได้เคยกล่าวไว้ว่า แนวทางการพัฒนา มีอยู่ 2 แนวทาง คือ การพัฒนาตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้กลุ่มผู้ผลิตทราบความสำคัญในการพัฒนาตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มผู้บริโภคที่เลือกซื้อสินค้าได้อย่างมั่นใจว่าดี มีคุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากหน่วยตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญา

ผู้นำชุมชน คนในชุมชน สถาบันการศึกษาในพื้นที่ พัฒนาชุมชนอำเภอ พัฒนาชุมชนจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนและอนุรักษ์ภูมิปัญญางานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน

ผู้นำชุมชน คนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างบทเรียนหรือถอดบทเรียน ในการเรียนรู้ภูมิปัญญางานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ให้กับเยาวชนในท้องถิ่นและผู้สนใจเข้าไปศึกษา

ด้านการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์

ผู้ออกแบบควรศึกษาความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบพัฒนารูปทรงลวดลายและสีสันทนผลิตภัณฑ์หัตถกรรมงานจักสานไม้ไผ่ ให้มีเรื่องราวความเป็นมาที่น่าสนใจแล้วถ่ายทอดมาสู่งานหัตถกรรม จักสานไม้ไผ่ให้มีความสวยงาม สร้างความน่าสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเลือกซื้อของผู้บริโภคให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ตามยุคสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

ผู้ออกแบบควรศึกษาตลาดและออกแบบตลาดประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ
ผู้ออกแบบควรศึกษาเรื่องการย้ายสินค้าจากวัสดุธรรมชาติมาช่วยในงานออกแบบ
ผู้ออกแบบควรศึกษาวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่

ด้านคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีการนำวัสดุ เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม มาช่วยในการผลิตเพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกัน ศึกษาเกณฑ์การประเมินผลผลิตภัณฑ์ให้เข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มผู้ผลิตให้เห็นความสำคัญของคุณภาพมาตรฐานของสินค้าของตนเองที่ผลิตขึ้นเพื่อไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภค พร้อมกับร่วมกันช่วยตรวจสอบผลิตภัณฑ์ เพื่อหาข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์และจะได้ร่วมกันปรับปรุงแก้ไขพัฒนาสินค้าของกลุ่มให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับแก่ผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ควรศึกษารูปแบบ วัสดุและกระบวนการผลิตให้มีความสะดวกรวดเร็วกว่าในปัจจุบันและมีคุณภาพ การออกแบบการตลาดมีความสำคัญ จึงควรมีหน่วยงานภาครัฐหรือผู้ที่มีความรู้ทางด้านนี้ให้คำแนะนำแก่ผู้ผลิตงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ เพราะความต้องการของตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคม เศรษฐกิจและปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะมีข้อมูลในการนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ให้สอดคล้องและตรงกับกลุ่มผู้บริโภค

ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนที่มีเหมือนกัน คือ ปัญหาด้านการตลาดและปัญหาเกี่ยวกับผู้ผลิตที่มีจำนวนน้อย รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน ขั้นตอนการผลิตมีหลายขั้นตอนและต้องใช้ทักษะ ประสบการณ์และความอดทนในการทำงานเป็นอย่างมาก ผู้ผลิตแต่ละคนมีทักษะความชำนาญที่แตกต่างกัน ทำให้คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความชำนาญของผู้ที่ผลิตงานแต่ละคน

ควรศึกษาเทคโนโลยีที่ช่วยส่งเสริมงานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ที่สามารถลดต้นทุน ลดขั้นตอนการผลิตพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพมาตรฐานที่เท่ากัน จำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้น

ศึกษาช่องทางการจำหน่ายให้มีหลากหลายช่องทาง เพิ่มช่องทางการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคสามารถติดต่อกับกลุ่มผู้ผลิตได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2537). **รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธา การพิมพ์.
- ธวัช พะยัม. (2554). **การศึกษาวัสดุและเอกลักษณ์พื้นถิ่นของจังหวัดอุทัยธานี เพื่อร่างภาพแนวคิดสำหรับพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน**. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุศราคำ เรืองโกสม. (2544). **เอกสารคำสอน ศิลปะพื้นบ้าน**. นครสวรรค์ : สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- ไพฑูรย์ ทองทรัพย์. (2554). **การจัดทำฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์**. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เรวัต สุขสีกาญจน์. (2555). “จากยุคประดิษฐ์คิดค้นสู่การออกแบบอย่างยั่งยืน”. **วารสารศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 3(1) : 137.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2539). **เครื่องจักสานในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- วัฒน์ จุฑะวิภาต. (2552). **ศิลปะพื้นบ้าน**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนไชย ฤทธิโชติ. (2551). **งานของที่ระลึกเครื่องไม้ไผ่**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สมปอง เพ็งจันทร์. (2546). **เครื่องจักสานภาคเหนือ**. กรุงเทพมหานคร : ซีลค์เวอร์มบุคส์.
- อนุชิต กลุมลา. (2552). **การศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านจักสานไม้ไผ่ เพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม